

Åsa Salvesen vill se fantasi och förvandlingsnummer på scenen.

Hundra meter teater

På Tryckeriteatern i Karis får eleverna en direkt inblick i teatervärlden.
 – Undervisningen är intensiv, det här är inget mellanår, säger Åsa Salvesen som lär ut scenkonst. Till Fedra heter skolans senaste uppsättning.

Åsa Salvesen sitter vid laptopen i ett litet kontor på Tryckeriteatern i Karis. Annars är teatern nästan tom. Läsåret vid Västra Nylands Folkhögskolas teaterlinje är över och medan vi promenerar till caféet bakom hörnet berättar hon att största delen av de färdiga studerandena nu är på Teaterhögskolans inträdesprov.

Tryckeriteatern är en viktig del av Karis kulturliv, inte bara för att den inhyser teaterlinjen. Den är också ett scen där andra teatrar kan hålla gästspel. Dessutom sätter teaterlinjen upp en stor produktion varje år. Det finns inte många småstäder med ett så levande kulturcentrum. Hjärtat i Tryckeriteatern är ändå teaterlinjen vars hjärta i sin tur utan tvekan är Åsa Salvesen.

– Erik Pöyry startade teaterlinjen år 1995, efter honom kom Jullan Garner och år 2004 tog jag över.

Att teaterlinjen vid VNF har tillgång till en teaterscen där eleverna får hålla till varje dag är skolans trumfkort, enligt Salvesen.

– Fördelen är det att mina studerande direkt får känslan "aha, det här är en teater". De ser en läktare, de ser folk som kommer in, de ser en massa gästspel. Det är en ganska unik situation i Svenskfinland. Och det är speciellt att allt det här finns just i Karis.

Trots att teaterlinjen hör till folkhögskolans utbildningar får eleverna

ingen formell kompetens. De får bara studiepoäng och ett intyg över avlagda kurser.

– Det som de däremot får är ett år av högklassig och intensiv undervisning av professionella scenkonstnärer. Och det här är inget mellanår.

ut härifrån. Jag jobbar väldigt specifikt och går ganska systematiskt igenom vad scenkonst är för något. Vi går djupt in på ämnet för att mina studerande ska ha ett hum om vad det här är fråga om.

Alla som går linjen blir naturligt-

nen som just fått nytt golv och Salvesen berättar att också läkaren förhoppningsvis förnyas med hjälp av fondstöd. Det Salvesen själv önskar är att teaterlinjens produktioner skulle uppmärksammas mer i den allmänna teaterdebatten.

– Många tänker att det där är nu bara en utbildning, inte lönar det sig att åka dit och alla vet inte att vi sätter upp stora professionella produktioner varje år. Och det överraskar mig hur lång väg det tycks vara från Helsingfors till Karis.

STANISLAVSKIJ I BAGAGET

"Brinner" är ett ord Salvesen gärna använder. Hon kräver att hennes studerande brinner för scenkonst. Men hon vill också se mer brinnande passion inom den finlandssvenska teatern. Hennes egen metod – eller arbetssätt som hon hellre kallar det – baserar sig dels på Stanislavskij, men främst på en av hans adepter, Mikhail Tjechov, som är en av Rysslands mest kända skådespelare. Enligt Salvesen betonar Tjechov fantasi och inspiration som en viktig del av skådespelararbetet. Självt kommer jag att tänka på manusförfattaren David Mamet och hans uppmärksammade bok *Sant och falskt*, där han avlossade en bredd mot alla som upphäusar Stanislavskij och dennes läror om att gå in i

sin roll. Förenklat kan man säga att Mamet skriver att skådespelari inte är mer invecklat än att hamra in en spik: skådespelaren ska vara sig själv på scenen, säga sina repliker och inte gömma sig bakom en roll. Boken väckte mycket gehör både inom och utanför teatervärlden, men Salvesen är inte inne på samma linje.

– Jag kan inte alls med tanken om att man ska spela sig själv på scenen, det är att svika publiken. De sätter två timmar av sitt liv på att se en föreställning och då ska de få en upplevelse. Och om Shakespeare skapade karaktären Hamlet, så ska väl skådespelaren anstränga för att spela Hamlet och inte sig själv. Vem är intresserad av att se Åsa Salvesen spela sig själv som Hamlet? Det handlar alltså inte om att man ska vara falsk på scen. Tvärtom efterlyser jag skådespelare som kan arbeta med fantasin och transformera sig, göra ett förvandlingsnummer, spela en karaktär som kan vara långt från skådespelarens egen person utan att bli falsk.

Salvesen kräver mycket, inte bara av sina studerande, utan av skådespelare och teatermakare över lag. Enligt henne borde teaterbranschen bättre definiera vad den ger publiken och hur den ger det.

text&foto Janne Wass

Jag kan inte alls med tanken om att man ska spela sig själv på scenen, det är att svika publiken.

det säger jag alla som söker hit. Jag är jättekrävande och det är obligatorisk närvaro på linjen. Man kommer inte hit för att "checka läget" utan man kommer hit för att man brinner för teater.

TEAK NÄSTA

På ett år blir man inte en fullfjädrad professionsskådespelare. Salvesen använder en sportmetafor: året vid linjen är inte ett maraton, det är ett hundrameterslopp.

– Vi vet att ett år är kort. Och jag tror att för att springa hundra meter, springa snabbt och springa vackert med full fart, så krävs det verktyg. Och jag vågar säga att de har en stor verktygsback då de går

vis inte skådespelare. Nu är en stor del av dem alltså på Teaterhögskolans inträdesförhör, men alla kommer inte in. En del går kanske vidare till dramalinjen i Vasa, andra börjar arbeta med någon av de många fria grupperna som finns runtom i landet. Dessutom finns det de som börjar på scenskolor utomlands. Vissa vill kanske inte alls bli skådespelare, men också de har stor nytta av utbildningen, säger Salvesen.

– De har en tillit till sig själva, de har bra arbetsmoral, de finner glädje i att röra sig inför andra människor, inför en publik och de har fått utforska sidor hos sig själva som de annars inte ens skulle veta om att fanns till.

Vi sitter mitt på den svarta sce-